

nijmegen

Memoires van het
alledaagse leven in
een jappenkamp

GEBRS. GRADUSSEN

Hemmie Meijer uit Druten legt de laatste hand aan de restauratie van het Gradussenorgel in de kerk van Appeltern.

Foto: Jan Rikken

Winssense muziek in heel het land

Maar liefst 37 kerkorgels bouwden de gebroeders Gradussen uit Winssen tussen 1866 en 1907. In de hervormde kerk van Winssen is zondag voor het eerst een expositie aan deze vergeten orgelbouwers gewijd.

Door **GEERT GEENEN**

WINSSSEN • De in 1798 in Deest geboren Gradus Gradussen was een veelzijdig mens. Nadat hij zich in 1830 aan de Deijnsche straat in Winssen, de woonplaats van zijn kersverse echtgenote Petronella van Welie, had gevestigd, ontplooidde de meestertimmerman zich binnen twintig jaar tot architect én orgelbouwer om la-

ter ook nog eens aan een carrière als wethouder van de toenmalige gemeente Ewijk te beginnen. De nog bestaande pastorieën van Ewijk en Deest, de kerk van de Heilige Antonius Abt in Wijchen alsmede de voormalige waterstaatskerk van Beuningen en de in de oorlog verwoeste kerk van Deest kwamen van de tekentafel van deze Winssenaar. En passant bouwde hij in 1851 ook een orgel voor de hervormde kerk van Beuningen (sinds 1997 weg en inmiddels herplaatst in Zuiderwoude), waarmee hij de grondslag legde voor *Gebrs. Gradussen. Orgelfabrikanten. Winsen bij Nijmegen*, zoals het bedrijf op de officiële papieren heette. Die gebroeders Gradussen waren Willem en Hend, twee zoons van Gradus, die tussen 1866 en 1907

maar liefst 37 kerkorgels bouwden. Deest had in 1866 de primeur (het orgel ging in 1945 samen met de kerk ten onder), een jaar later kreeg de hervormde kerk aan de Kattenburg in Druten zijn Gradussenorgel, en vervolgens vonden de in Winssen gefabriceerde orgels hun weg door heel Nederland. Die van de Walburgis- en de Martinuskerk in Arnhem zijn samen met het in 1889 in de door vader Gradussen gebouwde Antonius Abt van Wijchen geplaatste orgel de grootste. Maar ook in onder meer Meppel, Wageningen, Wervershoof, Groenlo, Veenendaal, Schiedam, Winschoten en, dichterbij huis, Appeltern, Megen en Deest werden de missen voortaan opgeluis-

terd met muziek van een Gradussenorgel. Piet van de Geer uit Winssen is het voorbije halve jaar, samen met zijn plaatsgenoten Pieter van Oss en Macky van den Belt, namens de historische vereniging Tweestromenland druk bezig geweest met het samenstellen van een expositie over deze orgelbouwers, die binnen de wereld van de kerkmuziek nog steeds een zekere naam hebben, maar die in Winssen en de rest van Maas en Waal zo goed als vergeten zijn. De tentoonstelling is zondag, Open Monumentendag, te zien in het zelden geopende hervormde kerkje van Winssen.

WIJCHEN/BEUNINGEN 2

• Begin en einde orgelfabriek in nevelen gehuld